Posamezna številka stane 30 vinarjev.

35 Številka. Maribor, dne 28. avgusta 1919. 53. letnik.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1·50 K. [illegible] 8 K, in dvoje [illegible] 4 K, kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List [illegible] — [illegible] „[illegible]stva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: [illegible] naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne objave primerna popust. V oddelku „[illegible]" stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine prote.

Dohodnina in vojni davek.

Med kmetskim ljudstvom vlada veliko razburjenje, ker so se davčne oblasti spravile letos z vso silo na kmetske posestnike in obrtnike. Davki se morajo plačevati, ker država potrebuje dohodke za svojo upravo, vojaštvo itd. Mi stojimo na stališču, da je izdajalec domovine tisti, ki se brani plačevati pravično odmerjene davke. A dan za dnevom dobivamo pritožbe, da so odmerili dohodnino za leto 1918 posameznim ubogim posestnikom neprimerno visoko. Posebno so prizadeti slovenski posestniki in obrtniki. Dohodnina in vojni davek sta jim odmerjena na podlagi podatkov, ki so jih dajali davčni oblasti od nemških in nemčurskih uradnikov najeti špiceljni po posameznih občinah. Nemci in nemčurji niti približno niso tako obdačeni, kakor Slovenci. Tako je n. pr. bila konjiškemu nemškutarju tovarnarju Lauritschu odmerjena skrajno nizka dohodnina in prav noben vojni davek. Mnogi naši ljudje, ki so bili in tudi ostanejo najzvestejši državljani, so naravnost obupani, ko vidijo, da se ž njimi postopa tako nehvaležno in krivično. Ne obdolžujemo naravnost naših slovenskih uradnikov, da so krivi nepravično predpisane dohodnine in vojnega davka, ker so računali na podlagi podatkov, izgotovljenih od nemških uradnikov. Glavni krivci so plačani nemški in nemčurski špiceljni in uradniki. Pa eno je gotovo: Sveta dolžnost slovenskih davčnih uradnikov bi bila, da sami popravijo krivice, ki se gode našim slovenskim ljudem.

Še eno: Naše ljudstvo se proti krivicam, ki so se mu storile, ne ume samo braniti. Priprosti ljudje ne znajo napraviti priznalnice, ne znajo sestaviti ugovora in sploh ne poznajo vseh mogočih predpisov v davčnih zadevah. Pri priprostih ljudeh naj bi se torej vse to ne vzelo tako strogo po paragrafih. Če se godi komu krivica, naj se ne ozira na strogo določene roke. Gospodje uradniki, ki imate srce za trpeče ljudstvo, pojdite mu na roko. Prosimo vas tudi, naj napiše nekdo izmed uradnikov kratko in poljudno razpravo, kako in kaj je treba priznati, kaj se odbije in kako se ugovarja proti krivično predpisani dohodnini in vojnemu davku.

Pomagajmo si sami.

Ko se je l. 1915 videlo, da vojske ne bo kmalu konec, so naenkrat izginile iz trgovin zaloge blaga, ker so trgovci dobro vedeli, da bodo s tem činom ustvarili pomanjkanje blaga ter umetno dviganje cen. V svojih računih se niso motili; cene so se dvigale od meseca do meseca, podražila je vse blago vojaška uprava, ki je rekvirirala velike množine blaga pri veletržcih in v tovarnah. Mnogo krivde zadene tudi ententine države, ki so popolnoma onemogočile vsak uvoz surovin in blaga. Vojaška uprava ni z rekviriranim blagom dobro gospodarila, večina tega blaga se ni porabila v vojaške namene, temveč je prišlo v roke špekulantom, ki so delali ž njim ogromne dobičke. Ko so koncem leta 1917 in začetkom leta 1918 cene platnu in oblačilnemu blagu dosegle od trgovcev zaželjeno višino, je prihajalo blago na svetlo. Pa dobilo se ga ni v trgovinah, temveč pri zakotnih trgovcih, verižnikih, ki so že itak drago blago še podražili. Vsled padajoče vrednosti krone so šle cene še bolj kvišku, prišlo je tako daleč, da si ni mogel kupiti odleke, kdor ni bil kapitalist ali vojni dobičkar.

Svetovna vojna se je končala. Avstrija se je porušila, na njenih razvalinah so nastale nove države, med temi tudi Jugoslavija. Kdor je mislil, da se bo sedaj obrnilo na boljše, se je varal. Vsled nerodnosti finančnega ministra je padala vrednost krone še naprej, visoka carina na vse predmete, ki se k nam uvažajo, je onemogočila uvoz blaga od drugod. Izvozilo se je iz Jugoslavije mnogo živil, pa se ni poskrbelo, da bi dobili v zameno vsaj nekaj oblačilnega blaga, s čemur bi se pritisnilo na naravnost oderuške cene, ki vladajo v naših trgovinah. Kakor prej, tako tudi sedaj nikdo ne ščiti onega, ki blago rabi. Trgovec dela, kar hoče, zahteva 100% in še več dobička, zbira si milijonsko premoženje, kmet, delavec in urednik pa trpi s svojimi družinami vred. Srednji stan ne pričakuje pomoči od nikoder, temveč išče isto v samopomoči. Po mestih in na deželi se ustanavljajo gospodarske zadruge, katere naj ščitijo srednji stan pred izkoriščevanjem ter naj nastopajo kot urejevalci cen. Uverjeni smo, da bodo te zadruge znatno pripomogle k temu, da se bo moral trgovec, ki sedaj išče 100% in še več dobička, zadovoljiti z 10 do 20% dobička.

Platno in oblačilno blago bomo mogli dobiti le iz inozemstva. Z ozirom na naš gospodarski položaj, kakor tudi na našo vrednost denarja, bo treba gledati na to, da naš uvoz ne bo presegal izvoz. Iz tega razloga ne bo mogoče velikih množin platna in drugega oblačilnega blaga k nam uvažati, temveč si moramo pomagati sami. Treba bo saditi lan in povzdigniti ovčjerejo na Pohorju in v Zgornji Savinjski dolini. Lan nam bo dal platno za perilo in poletne obleke ter obleke za ženske; ovce pa volno za zimsko obleko in nogavice.

Pridelovanje lanu pa bo potrebno tudi radi tega, ker se bo bolje izplačalo, kakor pridelovanje žita. S priklopitvijo Banata, Bačke in Prekmurja k naši državi bomo pridelali tako ogromne množine žita, da ga bomo težko spravili v denar. Priporoča se radi tega, da pridelujemo le toliko žita, kolikor ga sami rabimo, preostali del zemljišča pa uporabimo za lan. Nastane vprašanje, na kak način se bo najhitrejše in najcenejše lan predelal v platno? Priznati moramo, da večinoma naše ljudstvo, ker se malokje lan sadi, ne zna več lanu treti, presti, tkati, platno beliti (plehati) itd. Bilo bi pa to delo s človeškimi delavnimi močmi tudi predrago. Treba bo delo izvršiti s stroji, katere nabavijo posebne zadruge za pridelovanje lanu. Tako zadruge obstoje na Češkem in Moravskem in so se prav dobro obnesle. V večji občini ali v župniji, kjer se večina posestnikov odloči, da bo pridelovala lan, se izplača ustanoviti tako zadrugo. Taki zadrugi se odda zrel, suh lan, ona preskrbi vse nadaljne delo.

Za izdelovanje sukna iz ovčje volne so tovarne v Velikoju in na Gorenjskem, katerim se dopošlje volno, dobi pa nazaj izdelano sukno.

Ne tarnajmo, ne pričakujmo pomoči od drugod, temveč pojdimo -- sami na delo!

Dvojno štetje.

Drugo desetletje tega stoletja gre h koncu. Zelo je bilo krvavo, kakor še nobeno, celo stoletje bo od njega pobarvano. Bliža se torej tudi ljudsko štetje, ki je običajno vsakih 10 let. Naštelo se bo manj ljudi. Veliko moških je padlo, porodi so zelo nazadovali, španske bolezni in druge nalezljive bolezni bodo zapustile svoj sled. Pod Avstrijo se Slovenci ljudskega štetja nismo veselili, ker je bilo krivično; pri vsakem štetju so nas decimirali, t. j. 10% manj našteli. Prihodnjega štetja bi se veselili, ko bi videli vse Slovene pod streho hiše ene. A važen del našega telesa nam je odrezala laška grabežljivost; ni mogoče, da bi se rana zacelila tostran in onstran; bolelo nas bo vedno. Natančno bomo imeli preštete vse neodrešence, dokler ne bodo odrešeni; pokazala se bo številka, katere se bodo Lahi sami ustrašili. Tudi Hrvati in Srbi bodo mnogi odrezani. V naši državi, kakor smo troimeni eden narod, se bo vsak priznal, pod katero ime spada. Po desetih letih se bo pa pokazalo, kateri so razmeroma najbolj napredovali, ali Slovenci ali Hrvati ali Srbi.

Preden pa bo naša država štela svoje prebivalstvo, bodo imeli kakor upamo, tudi stranke priložnost šteti svoje vrste. Človek bi mislil, da

LISTEK.

Iz groba v življenje.

Januš Golec.

(Konec.)

Pa v tej jugoslovanski družini ni spal grobno spanje samo eden družinski rod, ampak vsi trije — Slovenci, Hrvati in Srbi. Sedaj naenkrat pa je ta-le trohneča jugoslovanska družina zamenjala grob z žialjenjem, žalost in solze z nepopisno radostjo. Kratko malo, Jugoslavija, to ni več črni grob, ampak čudežno novo, samostojno, svobodno družinsko življenje. Iz groba v — življenje, v teh besedah je povedana in zabeležena vsa črna preteklost in bajna sedanjost Srbov, Hrvatov in Slovencev.

— — —

Kristov prijatelj Lazar je bil obujen v življenje po Gospodovih solzah in molitvi. Nam Jugoslovanom so polzele stoletja solze usode suženjstva po od muk razoranih licih, kapljale so na tla, se stekale v vrelce, potok in reko, ki bi se naj bila po sklepu naših sovragov izlila v puščavo novih — povojnih krivic in tlačenj. Plavali, da, že potapljali smo se v lastnih valovih solz, stegovali roke proti nebu in iz grgrajočih ust se nam je izvijal klic: Kriste, Kriste, ti edini naš prijatelj, naš zamoreš spasiti ter odrešiti! Pa vse te krčevite molitve potapljajočega se naroda so se nam dozdevale brezplodne, neuslišane. Sam Bog nas je ostavil, so mrmrali in nevoljno godrnjali nekateri jugoslovanski sužnji. Pa valovi reke solz in obupne bridkosti nas je privalovila v pogubno, neizmerno morje — svetovne vojne. Izbruhnila je ta največja morija, kar jo pomni zgodovina, od nas Jugoslovanov se ni terjalo in iz nas izžemalo samo solz in molitve, ampak očetovska, bratska in sinovska kri.

In vzduh te preobilo prelite očetovske, bratske ter sinovske krvi, ki še dandanes izpuhteva in kipi proti nebu raz vojnih bojišč svetovne vojne, je tudi nas Jugoslovane vzdramil in vzbudil v nas prepričanje, da nismo samo klavna živina nemških in madžarskih žrtvenikov, ampak — ljudje z neumrjočo dušo in čutnim telesom.

Ko smo se priplazili ko mlakužah očetovske, bratske in sinovske krvi do zavesti, da kot ljudje zaslužimo tudi pravico, smo se strnili, združili in objeli v skupni družini — Jugoslaviji. Naša samostojna svobodna Jugoslavija je naš edino rešilni brod, ki se je dvignil na valovih solz in krvi in gugan od vetra molitve, je pohitel v svobodno luko, kjer ne bodeta več gospodarila trinoga Nemec in Madžar, ampak bratje: Srbi, Hrvati in Slovenci.

— — —

Evangeljsko Lazarjevo obujenje iz groba v življenje nam bodi in ostani kratka podoba našega slovensko-hrvatsko-srbskega vstajenja po stoletnih solzah in molitvi v preveselo, čudezno življenje v bratskem objemu Jugoslavije.

Slovenci širite naše listeh